

Opetusministeriö

11.9.2007

PL 29

00023 Valtioneuvosto

Viite: Kirjeenne 29.6.2007 Dnro 7/500/2007

Asia: Suomen virtuaaliyliopiston lausunto luonnoksesta koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaksi vuosille 2007-2012.

Johdanto

Suomen virtuaaliyliopisto (SVY) antaa lausuntonsa yliopistojen yhteisten tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön ja joustavan, yliopistorajat ylittävän opiskelun palveluiden ylläpidon ja kehittämisen asiantuntijana. SVY:n palveluyksikkö (SVYPA) toimii Teknillisen korkeakoulun erillislaitoksena ja vastaa kaikkien suomalaisten yliopistojen yhteisten, www.virtuaaliyliopisto.fi ja www.joopas.fi -portaaleissa sijaitsevien palvelujen kehittämisestä ja ylläpidosta.

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman luonnoksessa todetaan seuraavat vuosien 2007-2012 kehittämisen painopisteet: tasa-arvoiset koulutusmahdollisuudet, koulutuksen laatu, osaavan työvoiman varmistaminen, korkeakoulujen kehittäminen sekä opettajat voimavarana. Kehittämissuunnitelman hallinnonalan toiminnan tavoitteet liitetään yhteiskunnassamme tapahtuviin merkittäviin rakenteellisiin muutoksiin sekä kilpailukyvyn kehittämiseen.

SVY:n näkemyksen mukaan kehittämissuunnitelma kuvaa varsin kattavasti koulutuksen ja tutkimuksen tulevaisuutta. SVY haluaa laajentaa edellä mainittuihin seikkoihin liittyvää koulutuksellista ajattelua teknologisen kehityksen ja sen edellyttämien toimenpiteiden osalta. SVY:n näkökulmat liittyvät niihin kokemuksiin, joita sille on syntynyt tieto- ja viestintäteknologian (=tv) hyödyntämiseen liittyvien korkeakoulutasoisten palvelujen valtakunnallisena koordinoijana, kehittäjänä ja ylläpitäjänä.

Rakenteellinen kehittäminen

Kehittämissuunnitelman luonnoksessa tärkeinä kehityssuuntina esitetään yliopistojen taloudellisen autonomian laajentamista, yliopistojärjestelmän kilpailukykyä parantavien hallinnollisten uudistusten aikaansaamista, kansainvälisen huippuosaamisen lisäämistä sekä osaamistasoltaan vahvempien ja vaikuttavampien korkeakouluyksiköiden syntymistä. Kehittämiskauden aikana korkeakoulujen profiloitumista ja painoaloja vahvistetaan ja korkeakouluverkkoa kehitetään päällekkäistä koulutustarjontaa karsimalla, hallinto- ja tukipalveluja kokoamalla sekä lisäämällä infrastruktuuriyhteistyötä.

Näiden kehittämissuunnitelman luonnoksessa esitettyjen korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen haasteiden ja tavoitteiden osalta SVY haluaa tuoda esiin, virtuaaliyliopiston

kehittämiskauden aikana saavutetut, yliopistojen yhteistyönä aikaansaadut tulokset sekä korostaa sitä, että todellisten toimintakulttuuriin vaikuttavien muutosten toteutuminen vie hyvin paljon aikaa. Suomen virtuaaliyliopiston kehittämiskauden toimijoilla on jo vuosien kokemus ja osaaminen sellaisesta valtakunnallisesta yhteistyöstä, jossa pyrkimyksenä on ollut jakamisen kulttuurin vahvistaminen ja erityisosaamiseen perustuva profiloituminen sekä olemassa olevien resurssien yhdistäminen palvelujen ja tukirakenteiden luomisessa. Nämä yhteistyön ja verkostoitumisen tulokset on arvioitu myös kehittämiskauden merkittävimpinä saavutuksina.

Virtuaalikorkeakoulujen kehittämiskausi on tuottanut opetuksen ja oppimateriaalien yhteiskäyttöisyyttä tukevia ja edistäviä valtakunnallisia sopimuksia, määrittelyjä, menettelytapoja, tietojärjestelmiä sekä palveluja. Suomen Virtuaaliammattikorkeakoulun kehittämissuunnitelma ja Suomen virtuaaliyliopiston palveluyksikkö ovat entisestään tiivistämässä yhteistyötään tavoitteena tuottaa soveltuvin osin korkeakoulujen yhteiset tvt:n hyödyntämiseen liittyvät palvelut. Palveluyksikkö pitääkin positiivisena kehittämissuunnitelman luonnoksessa esitettyä tavoitetta korkeakoulujen välisen yhteistyön vahvistamisesta kansallisesti ja kansainvälisesti.

Edellä todetut virtuaalikorkeakoulujen kehittämiskauden saavutukset ovat siis osaltaan edistäneet samoja tavoitteita, joita korostetaan esim. kehittämissuunnitelman luonnoksessa sivulla 17, jossa todetaan, että toiminnan laadun ja vaikuttavuuden vahvistamisesta tuetaan korkeakoulujen välisiä kansallisia ja kansainvälisiä liittoumia. Virtuaalikorkeakoulujen yhteistyössä voidaan todeta korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen edenneen nimenomaan korkeakoulujen rajapinnoille sijoittuvan toimintakentän osalta.

Ohjausjärjestelmän kehittäminen

Luvussa 3.5 Ohjaus ja rahoitus todetaan, että korkeakoulujen uudenlaisten rakenteiden kehittäminen edellyttää johdonmukaista korkeakoulujen taloudellisen ja hallinnollisen aseman vahvistamista, jolla luodaan edellytyksiä korkeakoulujen laadukkaalle, taloudellisesti tehokkaalle ja entistä vaikuttavammalle toiminnalle sekä tarkoituksenmukaisille korkeakoulu- ja toimintarakenteille. Toisaalta todetaan myös, että valtakunnallisen korkeakoulu- ja tiedepolitiikan toteuttaminen edellyttää riittävää valtion ohjausta. Sitä uudistetaan tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen huomioon organisaatio-, hallinto- rahoitus- ja ylläpitorakenteissa tapahtuvat muutokset ja luomalla edellytyksiä täydentävän rahoituksen hankkimiselle.

Sekä Suomen virtuaaliyliopiston että Suomen virtuaaliammattikorkeakoulun kehittämiskauden aikana tehty työ on tähännyt opetuksen ja oppimateriaalien yhteiskäytön lisäämiseen sekä ennen kaikkea opiskelijoiden korkeakoulurajat ylittävän opiskelun mahdollistamiseen.

SVY toivoo että ohjausjärjestelmää kehitetään siten, että se motivoi korkeakouluja yhteisten palveluiden ja yhteisten resurssien rakentamiseen ja ylläpitämiseen yhteisten tavoitteitten saavuttamiseksi.

Kansainvälistyminen

Kehittämissuunnitelmassa on laajasti otettu kantaa kansainvälistymiseen eri kohdissa. Luvussa 3.7 todetaan kansainvälistymisen olevan keskeisiä menestymisen edellytyksiä

globaalissa kilpailussa. Korkeakoulujen osalta todetaan kansainvälisen toiminnan painopisteenä olevan mm. opiskelija-, opettaja- ja tutkijaliikkuvuuden. Suomen todetaan olevan korkeakoulujen opiskelijavaihdon osalta vetovoimainen kohde ja tavoitteena on, että ulkomailta tulevien osuutta korkeakoulujen opiskelijoista ja henkilöstöstä nostetaan edelleen. SVY esittää, että kehittämissuunnitelmassa otettaisiin kantaa myös virtuaaliseen liikkuvuuteen ja kansainvälisen verkko-opetuksen vaihtoon ja etenkin eurooppalaisella koulutusalueella tuotetun opetuksen ja oppimateriaalin yhteiskäyttöisyyden edistämiseen. Tarjotut verkko-opiskelumahdollisuudet sekä verkosta saatava kuva suomalaisesta korkeakoululaitoksesta voivat olla monille kansainväliseen vaihtoon hakeutuville ensimmäinen kontakti suomalaiseen yhteiskuntaan ja koulutusjärjestelmään. Hyvin toimiva virtuaaliliikkuvuus voisi parhaimmillaan olla merkittävä kansainvälistymisen vetoapu ja fyysisen liikkuvuuden täydentäjä. Verkko-opintokokonaisuuksien suorittaminen mahdollistaa kansainvälisen opiskelijayhteisön myös niille opiskelijoille, joilla ei ole mahdollisuutta lähteä vaihtoon.

Suomen virtuaaliyliopisto on virtuaaliyliopistotoiminnan kehittämiskauden aikana pyrkinyt edistämään omalta osaltaan nimenomaan tieto- ja viestintäteknologiaan liittyvää kansainvälistä yhteistyötä ja palveluyksikkö on ollut aktiivinen tämän toimintakentän eurooppalaisen yhteistyön käynnistämiseksi. Ongelmat tällä alueella liittyvät kokemuksemme mukaan nk. kurssivälitystoiminnan rakenteiden ja toimintamallien puutteeseen, lainsäädännön asettamiin rajoituksiin sekä välitystoiminnan käynnistämisen puutteelliseen resursointiin. SVY haluaa tuoda esille, että jo nykyinen Suomen virtuaaliyliopiston portaali on ainutlaatuinen ja maailmallakin tunnettu kanava tuoda esille suomalaisten yliopistojen opetustarjontaa valtakunnallisesti. Olisikin tärkeää, että tätä arvokasta ja ainutlaatuista yhtenäistä suomalaisen korkeakoulutuksen alustaa käytettäisiin hyväksi kun pyritään kehittämään suomalaisen yliopisto-opetuksen saavutettavuutta ja maailmalla. Olisi hyvinkin mahdollista entisestään kehittää valtakunnallisesti yhtenäisten kansainvälisten (verkko)opiskelun palvelujen sekä opetuksen ja oppimateriaalien välitystoimintaa virtuaalikorkeakoulujen nykyisten palvelujen pohjalta ja yhdistää näihin valtakunnallisia sähköisiä asiointipalveluja. Tällaisen toiminnan kehitystyö olisi SVY:n näkömyksen mukaan tärkeää sisällyttää kehittämissuunnitelmaan ja kehittämissuunnitelmassa mainittuun yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja sidosryhmien valmisteluun tulevaan kansalliseen kansainvälistymisstrategiaan.

Laadun kehittäminen

Kehittämissuunnitelman luonnoksessa mainitaan myös laatu ja laadunvarmistus. Korkeakoulujen osalta todetaan, että korkeakouluilla on päävastuu järjestämänsä koulutuksen laadusta ja laadun kehittämisestä. Korkeakoulut vastaavat itse toimintansa arvioinnista, laadunvarmistuksesta ja laadunvarmistusjärjestelmien kehittämisestä. Valtakunnallisen, yliopistojen rajapinnalle asettuvan toiminta edellyttää yhdessä sovittavia laadun varmistamisen ja kehittämisen toimenpiteitä.

Tieto- ja viestintäteknologiaan liittyvän osaamisen kehittäminen ja opettajuus

Kehittämissuunnitelman luonnoksen perusteella näyttäisi siltä, että edellisen kehittämiskauden aikana saavutetut tulokset tv:n kehittämisessä ja opettajien tv-taitojen kehittämisessä on todettu riittäviksi tai niiden ajatellaan integroituneen koulutuksen eri tasoille riittävässä määrin. Tulee kuitenkin huomata, että tv:n hyödyntämiseen liittyvät tarpeet muuttuvat kaiken aikaa teknologian kehittyessä ja uutta kouluttamatonta

henkilöstöä tulee jatkuvasti oppilaitosten, myös yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen palvelukseen.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opettajien pitäisi myös pystyä antamaan opetusta tavalla, joka vastaa kulloisenkin sisään tulevan "nettisukupolven" taitoja ja tapoja toimia teknologiaa hyödyntäen, siksi jatkuva tv:n kehittämis- ja uudistamistyö on kriittisen tärkeää. Vaikka korkeakoulutuksen piiriin tulevat nuoret sukupolvet todennäköisesti ovat nykyisiä osaavampia ja valveutuneempia teknologian käyttäjiä, on kuitenkin muistettava, että korkeakoulutettuun asiantuntijuuteen liittyvä tieto- ja viestintäteknologian osaaminen on taito, joka edellyttää panostusta myös jatkuvaan opetuksen ja opetusmuotojen kehittämiseen.

Lopuksi Suomen virtuaaliyliopisto esittääkin, että kehittämissuunnitelman luonnokseen lisätään siitä nyt puuttuva tieto- ja viestintäteknologian kehittämisen näkökulma. Tieto- ja viestintäteknologian kehittäminen ja kehittyminen liittyy palveluyksikön näkemyksen mukaan kaikkiin kehittämissuunnitelman luonnoksessa mainittuihin painopisteisiin. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman luonnoksessa korostetaan mm., että korkea sivistystaso ja laadukas, maksuton koulutus ovat suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan perusta. Opiskelijoiden tasa-arvoisuuden ja erilaisissa elämäntilanteissa olevien yksilöiden tasapuolisen kohtelun mahdollistavan verkko-opetuksen merkitystä ei tulisi tässä yhteydessä unohtaa. Teknologiaa hyödyntävän nk. virtuaaliopetuksen merkitys on suuri tasa-arvoistava elementti mm. erityisryhmien opetuksessa, haja-asutusalueilla sekä työn ja koulutuksen yhteen nivoutumisessa.

Espoossa 11.9.2007

Lena Levander

Johtaja

Suomen virtuaaliyliopiston palveluyksikkö

Matti Jakobsson

Rehtori, Vaasan yliopisto

SVY-konsortion puheenjohtaja